

1. PMĮ 18 straipsnio 12 dalies nauja redakcija ir šios dalies apibendrinto paaiškinimo (komentarų) pakeitimo projektas

12. Vienetai, atlikę ilgalaikio turto rekonstravimą ar remontą, kuris pailgino turto naudingo tarnavimo laiką arba pagerino jo naudingąsias savybes, pakeitę jo naudojimo paskirtį, įsigiję kitą to paties ilgalaikio turto dalį, arba vietos mokesčio administratoriaus sutikimu dėl kitų objektyvių aplinkybių gali tikslinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvus.

(KEISTA: 2007-05-03 įstatymu Nr. X-1110 (nuo 2007-05-19))

(Pagal 2025 m. birželio 17 d. įstatymo Nr. XV-285 redakciją; taikoma apskaičiuojant 2026 metais prasidėjusio ir vėlesnių mokesčių laikotarpių apmokestinamąjį pelną)

Komentaras

1. Ilgalaikio turto (įskaitant ir iki 2001 m. gruodžio 31 d. įsigyto ilgalaikio turto) nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvai gali būti tikslinami šiais atvejais:

1) atlikus ilgalaikio turto rekonstrukciją;

Pavyzdys

UAB X ~~2015~~ **2023** m. gruodžio mėnesį įsigijo pastatą ir pradėjo jį naudoti įmonės veikloje. Šio pastato įsigijimo kaina – 1 010 000 Eur. ~~Įmonė UAB X nusistatė 20 metų nusidėvėjimo normatyvą ir 10 000 Eur likvidacinę vertę.~~ UAB X yra pasirinkusi pusmečio nusidėvėjimo skaičiavimo pradžios būdą. Metinė nusidėvėjimo suma – 50 000 Eur [(1 010 000 Eur – 10 000 Eur) : 20 m.]. ~~Įmonė UAB X, apskaičiuodama 2016 ir 2017~~ **2024 ir 2025** metų apmokestinamąjį pelną, ribojamų dydžių leidžiamais atskaitymams priskyrė po 50 000 Eur.

~~2018~~ **2026** m. sausio – kovo mėnesiais UAB X atliko pastato rekonstravimą, kurio kaina – 400 000 Eur. Baigusi rekonstravimo darbus, įmonė jų kaina padidino pastato įsigijimo kainą ir nustatė, kad šie rekonstravimo darbai 5 metais pailgino to pastato naudojimo laikotarpį ir patikslino jo ekonominį nusidėvėjimo normatyvą.

Baigus rekonstravimo darbus, pastato nenudėvėta kainos dalis turi būti perkeliama į sąnaudas per likusį (patikslintą) to pastato naudojimo laikotarpį. Po rekonstravimo likęs pastato naudojimo laikotarpis – 23 (20 – 2 + 5) metai, metinė nusidėvėjimo suma – 56 521,74 Eur [(1 010 000 Eur – 10 000 Eur - 50 000 Eur x 2 m. + 400 000 Eur) : 23 m.]. Vadinasi, šią sumą ~~įmonė UAB X, apskaičiuodama 2018–2040~~ **2026 – 2048** m. apmokestinamąjį pelną, kasmet galės priskirti ribojamų dydžių leidžiamais atskaitymams.

2) atlikus remontą, kurio darbai pailgino turto naudingo tarnavimo laiką arba pagerino jo naudingąsias savybes;

Pavyzdys

UAB X ~~2015~~ **2023** m. gruodžio mėnesį įsigijo gamybos įrengimus ir pradėjo juos naudoti savo veikloje. Įrengimų įsigijimo kaina – 810 000 Eur. Nustatomas 10 metų nusidėvėjimo normatyvas ir 10 000 Eur likvidacinė vertė. UAB X yra pasirinkusi pusmečio nusidėvėjimo skaičiavimo pradžios būdą. Metinė nusidėvėjimo suma – 80 000 Eur [(810 000 Eur – 10 000 Eur) : 10 m.]. Šią sumą ~~įmonė UAB X, apskaičiuodama 2016 ir 2017~~ **2024 ir 2025** metų apmokestinamąjį pelną, priskyrė ribojamų dydžių leidžiamais atskaitymams.

2018 2026 m. sausio – kovo mėnesiais ~~įmonė~~ **UAB X** atliko įrengimų remontą, kurio kaina – 100 000 Eur. Įmonė remontą atliko ne tik siekdama atkurti normatyvinių techninių dokumentų nustatytas gamybos įrengimų savybes, pablogėjusias dėl to turto naudojimo, bet ir norėdama tas įrengimų savybes pagerinti, todėl remonto metu buvo įdiegta gamybos proceso valdymo programa. Baigusi remonto darbus, ~~įmonė~~ **UAB X** jų kaina padidino minėtų įrengimų įsigijimo kainą, nes šie darbai pagerino turto naudingąsias savybes. Be to, ~~įmonė~~ **UAB X** nustatė, kad remonto darbai 2 metais pailgino įrengimų naudojimo laikotarpį ir patikslino jų ekonominį nusidėvėjimo normatyvą.

Po remonto nenudėvėta kainos dalis perkeliama į sąnaudas per likusį (patikslintą) tų įrengimų naudojimo laikotarpį. Po remonto likęs įrengimų naudojimo laikotarpis yra 10 (10 – 2 + 2) metų, metinė nusidėvėjimo suma – 74 000 Eur [(810 000 Eur – 10000 Eur – 80000 Eur x 2 m. + 100 000 Eur) : 10 m.]. Vadinasi, šią sumą ~~įmonė~~ **UAB X**, apskaičiuodama 2018—2027 2026 – 2035 m. apmokestinamąjį pelną, galės priskirti ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams.

- 3) pakeitus ilgalaikio turto naudojimo paskirtį;
- 4) įsigijus kitą to paties ilgalaikio turto dalį;
- 5) dėl kitų objektyvių priežasčių; ~~tačiau tik gavus vietos mokesčio administratoriaus sutikimą.~~

2. Patikslinti normatyvai negali būti mažesni už PMĮ 1 priedėlyje ilgalaikio turto grupėms nustatytus normatyvus.

~~Vienetai, tikslindami iki 2001 m. gruodžio 31 d. įsigyto ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvus, taip pat turi atsižvelgti į PMĮ 1 priedėlyje turto grupėms nustatytus normatyvus. Vadinasi, ir šiuo atveju patikslinti normatyvai negali būti mažesni už PMĮ 1 priedėlyje nustatytus normatyvus.~~

3. Vienetai, trumpinantys nusidėvėjimo normatyvus, atitinkamai ilgalaikio turto grupei turi nustatyti tokį nusidėvėjimo laikotarpį, per kurį tas turtas vienetu dar bus naudojamas pajamoms uždirbti ar ekonominei naudai gauti. Patikslinti nusidėvėjimo normatyvai negali būti trumpesni nei praėjęs to turto naudojimo laikotarpis įskaitant ir visą mokestinį laikotarpį, kurį normatyvai trumpinami.

Jeigu turto nusidėvėjimo normatyvai yra sutrumpinami, neatsižvelgus į to turto naudojimo laikotarpį (įskaitant ir visą mokestinį laikotarpį, kurį normatyvai trumpinami), laikoma, kad vieneto ilgalaikis turtas nenaudojamas pajamoms uždirbti ar ekonominei naudai gauti ir yra nurašomas, todėl tokio turto nenudėvėta (neamortizuota) įsigijimo kainos dalis ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams nepriskiriama.

1 Pavyzdys

Vienetas įsigijo ilgalaikį turtą – pastatą, kuriam nustatė 40 metų nusidėvėjimo normatyvą. Po 20 metų vienetas išplėtė savo veiklą ir pradėjo naudoti pastatą intensyviau. Vienetas norėtų sutrumpinti pastato nusidėvėjimo normatyvą iki 15 metų. Tokio normatyvo vienetas nusistatyti negali, nes pastatas jau buvo naudojamas ir nudėvimas 20 metų.

2 Pavyzdys

Vienetas įsigijo ilgalaikį turtą – pastatą, kuriam nustatė 40 metų nusidėvėjimo normatyvą ir pradėjo jį nudėvėti nuo mokestinio laikotarpio kovo 1 d. Po 20 metų vienetas išplėtė savo veiklą ir pradėjo naudoti pastatą intensyviau. Vienetas norėtų sutrumpinti pastato nusidėvėjimo normatyvą iki 20 metų, todėl per to mokestinio laikotarpio, kurio kovo 1 d. sueis 20 metų kaip nudėvimas šis pastatas, pirmuosius du mokestinio laikotarpio mėnesius vienetas norėtų nudėvėti iki likvidacinės vertės visą likusią nenudėvėtąją pastato vertę. Tokio normatyvo vienetas šiuo atveju nusistatyti

negali, nes, trumpinant pastato nusidėvėjimo normatyvą iki 20 metų, atsižvelgiama taip pat ir į visą mokestinį laikotarpį, kurį normatyvai trumpinami.

4. Ilgalaikio turto įsigijimo kainos nenudėvėtoji arba neamortizuotoji dalis, pradedant nuo mokestinio laikotarpio pradžios, kurį nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvai buvo patikslinti, į vieneto sąnaudas įskaitoma per likusį (patikslintą) turto naudingo tarnavimo laikotarpį. Nuo to mokestinio laikotarpio, kurį nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvai buvo patikslinti, pradžios, ilgalaikio turto įsigijimo kainos nenudėvėtąją dalį į sąnaudas vienetas gali perkelti dalimis per ne trumpesnę nei PMI 1 priedėlyje atitinkamai ilgalaikio turto grupei nustatytą nusidėvėjimo arba amortizacijos laikotarpį, atsižvelgiant į tą (-uos) mokestinį (-ius) laikotarpį (-ius), per kurį (-uos) tas turtas jau buvo naudotas.

Pavyzdys

Vieneto pastato įsigijimo kaina – 300 000 Eur, numatytas naudingas tarnavimo laikas – 50 metų, likvidacinė vertė – 290 Eur, taikomas tiesiogiai proporcingas (tiesinis) nusidėvėjimo skaičiavimo metodas, metinė nusidėvėjimo suma – 5 994,2 Eur $[(300\,000\text{ Eur} - 290\text{ Eur}) : 50\text{ m.}]$. Po 5 naudojimo metų dėl numatomo intensyvesnio pastato naudojimo vienetas numatė sutrumpinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo laikotarpį ir vietoj 50 metų nustatyti 15 m. nusidėvėjimo laikotarpį. Šiuo atveju patikslinti nusidėvėjimo normatyvai nėra trumpesni nei praėjus to turto naudojimo laikotarpiui. Vienetas, gavęs mokesčių administratoriaus sutikimą, patikslino ilgalaikio turto nusidėvėjimo laikotarpį ir nustatė 15 metų nusidėvėjimo laikotarpį ilgalaikiam turtui, kuris ~~įmonės~~ **vieneto** veikloje jau buvo naudojamas 5 metus. Todėl likęs to pastato naudojimo laikotarpis yra 10 (15-5) metų. Likusi nenudėvėta 269 739 Eur $(300\,000\text{ Eur} - 290\text{ Eur} - 5\,994,2\text{ Eur} * 5)$ pastato vertės dalis bus priskirta ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams per likusius 10 metų, t. y. po 26 973,9 Eur $(269\,739\text{ Eur} : 10\text{ m.})$ kasmet.

5. Vieneto nusistatyti ilgalaikio turto ~~(įskaitant ir iki 2001 m. gruodžio 31 d. įsigyto)~~ nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvai **gali būti tikslinami mokesčių administratoriaus sutikimu dėl kitų** objektyvių aplinkybių ~~gali būti tikslinami~~.

5.1. Vienetas turi teisę kreiptis į vietos mokesčių administratorių **patikslinti nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvus ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvų tikslinimo** tais atvejais, jeigu jis, nustatydamas ilgalaikio turto grupėms nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvus, tinkamai neatsižvelgė į:

- planuojamą ilgalaikio materialiojo turto naudojimo intensyvumą, turto naudojimo aplinką, naudingųjų turto savybių kitimą per visą jo eksploatavimo laikotarpį;
- technologinę bei ekonominę pažangą, morališkai sendinančią turtą;
- kitus veiksnius, trumpinančius arba ilginančius ilgalaikio turto naudingo tarnavimo laikotarpį.

5.2. Vienetas, norėdamas patikslinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvus, vietos mokesčių administratoriui turi pateikti laisvos formos prašymą, kuriame turi būti nurodyta:

- kuriai(-ioms) ilgalaikio turto grupei(-ėms) įmonė nori patikslinti nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvus;
- kokie nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvai buvo nustatyti ilgalaikio turto grupei(-ėms), kurios(-ių) nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvus vienetas nori patikslinti;
- kokius patikslintus nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvus (metais) vienetas norėtų nustatyti atitinkamai(-oms) ilgalaikio turto grupei(-ėms);

~~— dėl kokių konkrečių objektyvių aplinkybių vienetas nori pakeisti nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvus (nurodomos priežastys ir pateikiami apskaičiavimai).~~

5.2. Vieneto sprendimas patikslinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvus įregistruojamas apskaitos politikoje nustatyta tvarka. Užtikrinant reikalavimą, kad finansinė apskaita turi būti tvarkoma taip, kad ji teiktų pakankamos informacijos pelno mokesčiui apskaičiuoti, vienetas turi turėti ir saugoti šią informaciją:

- konkrečią ilgalaikio turto grupę (-es), kuriai (-ioms) tikslinamas nusidėvėjimo ar amortizacijos normatyvas (-ai);
- nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvą (-us), nustatytą (-i) ilgalaikio turto grupei (-ėms), kurios (-ių) nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvas (-ai) tikslinamas;
- patikslintą (-us) nusidėvėjimo ar amortizacijos normatyvą (-us) (metais) atitinkamai ilgalaikio turto grupei (-ėms);
- mokestinį laikotarpį, nuo kurio numatoma skaičiuoti ilgalaikio turto nusidėvėjimą arba amortizaciją pagal patikslintą (-us) nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvą (-us);
- konkretus nusidėvėjimo ar amortizacijos normatyvų pakeitimo priežastis, pagrįstas objektyviais kriterijais, pavyzdžiui, dėl pasikeitusių turto naudojimo sąlygų, technologinės pažangos, turto efektyvumo pokyčių, vieneto ekonominės politikos, kai turtas naudojimas bus nutrauktas anksčiau, nesulaukus jo fizinio susidėvėjimo, ir pan., dėl kurių keičiamas nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvas (-ai), pateikiant nusidėvėjimo arba amortizacijos apskaičiavimo pasikeitimus.

~~5.3. Vietos mokesčių administratorius, išnagrinėjęs prašyme pateiktus duomenis, surašo atitinkamą sprendimą ir jį pateikia vienetai. Vietos mokesčių administratorius vieneto prašymą turi išnagrinėti per Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatytus terminus. Gavus mokesčių administratoriaus sutikimą tikslinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvą, nusidėvėjimas pagal naują normatyvą skaičiuojamas nuo to mokestinio laikotarpio, kurį mokesčių mokėtojas kreipėsi į mokesčių administratorių, pradžios.~~

5.4.5.3. Mokesčių administratoriaus sutikimu Patikslinus ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvus tam tikrai ilgalaikio turto grupei (vienetas savo nuožiūra pagal atitinkamas charakteristikas ir kitus požymius, pagal kuriuos turtas grupuojamas, nustato grupių (pograpių) skaičių), nauji nusidėvėjimo normatyvai vienodai turi būti taikomi tiek anksčiau įsigytam, tiek naujai įsigijamajam ilgalaikiam turtui t. y. visai ilgalaikio turto grupei (pograpiui).

Pavyzdys

Vienetas, atsižvelgdamas į savo veiklos pobūdį, pastatų turto grupę sugrupavo į smulkesnes turto grupes, t. y. nustatė tokias turto grupes: *Kiti anksčiau neišvardyti gamybiniai pastatai* (nusidėvėjimo normatyvas – 15 metų) ir *Kiti anksčiau neišvardyti negamybiniai pastatai* (nusidėvėjimo normatyvas – 30 metų).

~~Mokesčių administratoriaus sutikimu~~ **Vienetas buvo patikslinti patikslino** tik turto grupės (pograpios) *Kiti anksčiau neišvardyti negamybiniai pastatai* nusidėvėjimo ~~normatyvai~~ **normatyvus**, ir ~~nustatytas naujas (patikslintas)~~ nustatė naują patikslintą nusidėvėjimo ~~laikotarpį~~ **laikotarpį** – 20 metų, kuris nėra mažesnis už PMĮ 1 priedėlyje turto grupei *Kiti anksčiau neišvardyti pastatai* nustatytus normatyvus.

Patikslinus šios turto grupės (pograpios) nusidėvėjimo normatyvus, naujai nustatyti normatyvai taikomi tiek anksčiau įsigytiems, tiek naujai įsigijamiems šiai turto grupei (pograpiui) priskirtiniams negamybiniais pastatams.

6. Vienetas privalo tikslinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo ir amortizacijos normatyvus tuo atveju, kai nusistatęs trumpesnius maksimalius nusidėvėjimo ir amortizacijos normatyvus, nei

nustatyta PMĮ 1 priedėlyje (nes atitiko PMĮ 18 str. 3 d. nustatytas sąlygas), nebetenkina šiai lengvatai taikyti nustatytų sąlygų. ~~Šiuo atveju į mokesčių administratorių vienetui kreiptis (pateikti prašymą arba informuoti) nereikia, tačiau~~ **Taigi, vienetas** tą mokestinį laikotarpį, kurį pažeidė PMĮ 18 str. 3 d. nustatytas sąlygas, turi patikslinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo ir amortizacijos normatyvus, kurie negali būti mažesni už PMĮ 1 priedėlyje ilgalaikio turto grupėms nustatytus normatyvus.

Vienetas, nebetenkinantis PMĮ 18 str. 3 d. nustatytų sąlygų, nuo to mokestinio laikotarpio, kurį prarado tą lengvatą, pradžios, ilgalaikio turto įsigijimo kainos nenudėvėtąją dalį į sąnaudas gali perkelti dalimis per ne trumpesnę nei PMĮ 1 priedėlyje atitinkamai ilgalaikio turto grupei nustatytą nusidėvėjimo arba amortizacijos laikotarpį, atsižvelgiant į tą (-uos) mokestinį (-ius) laikotarpį (-ius), per kurį (-iuos) tas turtas jau buvo naudotas.

Pavyzdys

UAB X ~~2015~~ **2024** m. gruodžio 20 d. įsigijo 61 000 Eur kainos (be PVM) naują lengvąjį automobilį ir tą patį mėnesį jį pradėjo naudoti. ~~Bendrovė UAB X~~ planavo, kad ~~2016~~ **2025** ir vėlesniais mokestiniais metais vykdys PMĮ 18 str. 3 d. nustatytas sąlygas. Todėl UAB X nustatė, kad šio lengvojo automobilio nusidėvėjimas bus skaičiuojamas tiesiniu metodu taikant 3 metų (t. y. trumpesnę nei PMĮ 1 priedėlyje nustatytą) nusidėvėjimo normatyvą ir pusmečio nusidėvėjimo skaičiavimo pradžios būdą. Likvidacinė kaina – 1000 Eur.

Kadangi ~~bendrovė UAB X~~ **2016** **2025** metais vykdė visas PMĮ 18 str. 3 d. nustatytas sąlygas, todėl ~~UAB X~~, apskaičiuodama ~~2016~~ **2025** m. apmokestinamąjį pelną, prie leidžiamų atskaitymų ~~galėjo~~ **gali** priskirti metinę nusidėvėjimo sumą, kuri apskaičiuojama taip: $(61\,000 - 1000) : 3 = 20\,000$ Eur.

2017 **2026** metais ~~bendrovė UAB X~~ pažeidė vieną iš PMĮ 18 str. 3 d. nustatytų sąlygų - jos mokestinio laikotarpio pajamos viršijo 150 000 Eur. Todėl UAB X lengvojo automobilio įsigijimo kainos nenudėvėtąją dalį, t. y. 41 000 Eur ($61\,000 - 20\,000$), į sąnaudas gali perkelti dalimis per ne trumpesnę nei PMĮ 1 priedėlyje atitinkamai ilgalaikio turto grupei nustatytą nusidėvėjimo laikotarpį (4 m.), atsižvelgiant į tą mokestinį laikotarpį, per kurį tas turtas jau buvo naudotas (1 m.), t. y. per 3 ($4 - 1$) metus.

Todėl ~~bendrovė UAB X~~, apskaičiuodama ~~2017—2019~~ **2026 – 2028** metų apmokestinamąjį pelną, prie leidžiamų atskaitymų gali priskirti metinę nusidėvėjimo sumą, kuri apskaičiuojama taip: $(41\,000 - 1000) : 3 = 13\,333$ Eur.

7. Jeigu vienetas ilgalaikį materialųjį turtą nudėvėjo iki jo likvidacinės vertės ir nori tą likvidacinę vertę sumažinti, nes planuoja tą turtą dar naudoti savo veikloje, tai ta suma, kuria sumažinama likvidacinė vertė, t. y. įsigijimo kainos nenudėvėtoji dalis, į sąnaudas gali būti perkeliama dalimis per to turto planuojamą naudingo eksploatavimo laikotarpį. ~~Šiuo atveju į mokesčių administratorių vienetui kreiptis (pateikti prašymą arba informuoti) nereikia.~~

8. Jeigu vienetas nusprendžia padidinti ilgalaikio turto grupės (-ių) nusistatytą minimalią kainą, tai pagal šią naujai nusistatytą minimalią kainą (ir naudojimo trukmę) tik naujai įsigytas turtas priskiriamas ilgalaikiam arba trumpalaikiam turtui.

Jeigu, padidinus ilgalaikio turto grupės (-ių) nusistatytą minimalią kainą, turtas, kuris buvo priskirtas ilgalaikiam ir pradėtas nudėvėti arba amortizuoti, nebeatitinka ilgalaikio turto kriterijų (tampa priskiriamas trumpalaikiam turtui), tai pelno mokesčio apskaičiavimo atžvilgiu šis turtas lieka ilgalaikiu turtu ir toliau turi būti nudėvimas arba amortizuojamas vadovaujantis PMĮ nustatyta tvarka. Jeigu toks turtas (t. y. turtas, kuris buvo priskirtas ilgalaikiam ir pradėtas nudėvėti arba amortizuoti) bus toliau nenaudojamas pajamoms uždirbti ar ekonominei naudai gauti ir nurašytas, tai to nurašyto turto nenudėvėtosios arba neamortizuotosios įsigijimo kainos dalis leidžiamiems atskaitymams bus nepriskiriama.

~~(PMĮ 18 str. 12 dalies komentaras pakeistas pagal VMI prie FM 2015-05-20 raštą Nr. (32-42-31-1)-RM-11240)).~~

2. PMĮ 18 straipsnio naujos 13 dalies redakcija ir šios dalies apibendrinto paaiškinimo (komentarų) projektas

13. Neatsižvelgiant į šio straipsnio nuostatas, visa ilgalaikio turto, priskirto šio Įstatymo 1 priedėlyje nurodytoms ilgalaikio turto grupėms „mašinos ir įrengimai“, „įrenginiai (statiniai, gręžiniai ir kt.)“, „kompiuterinė technika ir ryšių priemonės (kompiuteriai, jų tinklai ir įranga)“, „programinė įranga“, „įsigytos teisės“ ir ilgalaikio turto grupės „krovininiai automobiliai, priekabos ir puspriekabės, autobusai – ne senesni kaip 5 metų“ turtui – krovininiams automobiliams, priekaboms ir puspriekabėms, įsigijimo kaina gali būti atskaitoma iš pajamų tą mokestinį laikotarpį, kurį ilgalaikis turtas pradėtas naudoti. Jeigu ilgalaikis turtas, kurio įsigijimo kaina atskaityta pagal šios dalies nuostatas, naudojamas vieneto veikloje trumpiau negu 3 metus, išskyrus vieneto pabaigą ir atvejus, kai ilgalaikis turtas nebenaudojamas ar perleidžiamas dėl teisės aktų reikalavimų, prarandamas dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių ar nusikalstamos trečiųjų asmenų veiklos, taip pat kai šio Įstatymo 41 straipsnyje nustatytais reorganizavimo ir perleidimo atvejais vienetas perleidžia ilgalaikį turtą kitam vienetui ir įsigyjantysis vienetas, kaip jis suprantamas pagal šio Įstatymo 41 straipsnio 2 dalį, perimtą ilgalaikį turtą naudoja iki tol, kol sueis ne mažiau kaip 3 metai nuo ilgalaikio turto naudojimo jį perleidžiančiajame vienete, kaip jis suprantamas pagal šio Įstatymo 41 straipsnio 2 dalį, pradžios, apskaičiuotas praėjusių mokestinių laikotarpių pelno mokestis perskaičiuojamas taikant šio Įstatymo 1 priedėlyje nustatytus nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvus. Šios dalies nuostatos netaikomos ilgalaikiam turtui, kurio įsigijimo išlaidomis mažinamas apmokestinamasis pelnas pagal šio Įstatymo 46¹ straipsnio nuostatas.

Komentaras

1. Ši dalis nustato išimtį iš bendrųjų ilgalaikio turto nusidėvėjimo taisyklių – ji leidžia nustatytoms grupėms priskirto ilgalaikio turto visą įsigijimo / pasigaminimo (toliau – įsigijimo) kainą atskaityti iš pajamų tais metais, kuriais šis turtas pradėtas naudoti vieneto veikloje pajamoms uždirbti ar ekonominei naudai gauti.

2. Vieneto mokestinio laikotarpio pajamos mažinamos visa įsigijimo kaina to mokestinio laikotarpio metu veikloje pradėto naudoti turto, priskirto šioms PMĮ 1 priedėlyje nurodytoms ilgalaikio turto grupėms:

- „mašinos ir įrengimai“,
- „įrenginiai (statiniai, gręžiniai ir kt.)“,
- „kompiuterinė technika ir ryšių priemonės (kompiuteriai, jų tinklai ir įranga)“,
- „programinė įranga“,
- „įsigytos teisės“,
- „krovininiai automobiliai, priekabos ir puspriekabės, autobusai – ne senesni kaip 5 metų“ (šios grupės turtui, išskyrus autobusus).

3. Šios dalies nuostatos taikomos ilgalaikio turto, įsigyto nuo 2026 m. sausio 1 d., įsigijimo kainai atskaityti iš pajamų, apskaičiuojant ir deklaruojant pelno mokestį už 2026 metus ir vėlesnius mokestinius laikotarpius.

Pavyzdžiui, jeigu patvirtintas mokestinis laikotarpis nesutampa su kalendoriniais metais ir trunka nuo liepos 1 d. iki kitų metų birželio 30 d., vienetas gali visą ilgalaikio turto

įsigijimo kainą atskaityti iš pajamų pagal šios dalies nuostatas tik nuo 2026 m. liepos 1 d. įsigytam turtui, t. y. nuo 2026 metų mokestinio laikotarpio pradžios.

Kai ilgalaikis turtas yra įsigijamas 2025 metų mokestinio laikotarpio pabaigoje, o faktiškai įvestas į eksploataciją, t. y. pradėtas naudoti pajamų uždirbimui ar ekonominei naudai gauti, tik 2026 m. sausio mėnesį, tai šio turto įsigijimo kaina iš pajamų pagal šios dalies nuostatas neatskaitoma. Šiuo atveju turto įsigijimo kaina pagal PMĮ 18 straipsnyje nustatytą tvarką ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams yra priskiriama dalimis per šio turto nusidėvėjimo laikotarpį.

Jeigu vienetas ilgalaikį turtą įsigyja iki 2026 m. sausio 1 d., o 2026 metais su lizingo bendrove sudaro atgalinio lizingo (finansinės nuomos) sutartį, ir šis atgalinio lizingo (finansinės nuomos) sandoris pelno mokesčio tikslais yra laikomas finansavimo už užstatą sandoriu, tai pagal šios dalies nuostatas ilgalaikio turto įsigijimo kainos atskaitymas iš pajamų netaikomas.

4. Ilgalaikio turto įsigijimo kaina nustatoma vadovaujantis PMĮ 14 straipsniu (žr. 14 straipsnio komentarą).

5. Ilgalaikio turto naudojimo pradžia yra laikoma perdavimo naudoti data. Naudojimo pradžia turi būti patvirtinama pagal vieneto apskaitos politikoje nusistatytą tvarką, pavyzdžiui vieneto vadovo (ar jo įgalioto asmens) patvirtintu perdavimo naudoti aktu ar pan.

Jeigu ilgalaikis turtas yra testuojamas, siekiant įsitikinti, kad jis yra tinkamas naudoti, tai tokiu atveju naudojimo pradžia yra laikoma, kai toks patikrintas turtas yra pradedamas eksploatuoti, arba, jeigu juo uždirbamos pajamos, nuo tos dienos, kai įsigytu turtu pradedamos uždirbti pajamos, nors turtas dar yra testuojamas ir neeksploatuojamas.

6. Jeigu ilgalaikio turto tam tikra įsigijimo kainos dalis yra apmokama finansinės paramos lėšomis, tai vieneto turto įsigijimo kaina, kuria yra mažinamos pajamos, turi būti sumažinama šia panaudota finansinės paramos lėšų suma.

7. Pagal šią dalį iš pajamų atskaitoma įsigijimo kaina tik vieneto vardu įsigyto ilgalaikio turto, t. y. priklausančio vienetui nuosavybės teise, taip pat įsigijamo pagal lizingo (finansinės nuomos) sutartį, kurioje numatytas nuosavybės teisės perėjimas arba pagal nuomos sutartį, kurioje numatytas nuosavybės teisės perėjimas vienetui apmokėjus visą turto vertę.

8. Jeigu yra atliekami ilgalaikio turto, kurio visa įsigijimo kaina atskaityta iš pajamų pagal šio straipsnio nuostatas, remonto darbai, kurie pailgina turto naudingo tarnavimo laiką arba pagerina jo naudingąsias savybes, tai, apskaičiuojant pelno mokestį, patirtos remonto išlaidos yra priskiriamos leidžiamiems atskaitymams tuo mokestiniu laikotarpiu, kurį jos faktiškai patiriamos.

9. Jei vienetas ilgalaikio turto įsigijimo kainą atskaito iš pajamų šioje dalyje nustatyta tvarka, tai toks turtas, pagal šios dalies nuostatas, vieneto veikloje privalo būti naudojamas ne trumpiau negu trejus metus, t. y. tris ir daugiau metų. Nustatytas trijų metų laikotarpis prasideda nuo tos dienos, kai turtas įvedamas į eksploataciją ir pasibaigia po trejų metų - atitinkamą mėnesį ir dieną.

9.1. Jeigu ilgalaikis turtas vieneto veikloje naudojamas tam tikrą laiką, pavyzdžiui, vienerius ar dvejus metus, o trečiaisiais metais dėl tam tikrų priežasčių (ekonominių sąlygų pasikeitimo, finansavimo nutraukimo ar pan.) ilgalaikis turtas veikloje nebenaudojamas, tai vienetas privalo perskaičiuoti atitinkamų praėjusių mokestinių laikotarpių apmokestinamuosius pelnus, kurie buvo sumažinti dėl tokio turto įsigijimo kainos iš pajamų atskaitymo šioje dalyje nustatyta tvarka. Atitinkamai, šio turto įsigijimo kaina pagal PMĮ 18

straipsnyje nustatytą tvarką ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams priskiriama dalimis per šio turto nusidėvėjimo laikotarpį. Taip pat, vienetas privalo mokesčių administratoriui pateikti patikslintas tų mokestinių laikotarpių metines pelno mokesčio deklaracijas.

1 Pavyzdys

Pastaba. Pavyzdyje mokestinis laikotarpis sutampa su kalendoriniais metais.

1. Vienetas, teikiantis krovininių pervežimo paslaugas, 2026 metais nusprendė plėsti savo vykdomą veiklą ir tuo tikslu 2026 m. sausio 15 d. papildomai įsigijo krovininį automobilį už 45 000 Eur, kurį 2026 m. sausio 20 d. perdavimo naudoti aktu įvedė į eksploataciją.

Įsigytą krovininį automobilį vienetas priskiria ilgalaikio turto grupei „krovininiai automobiliai, priekabos ir puspriekabės, autobusai – ne senesni kaip 5 metų“ ir, apskaičiuodamas 2026 metų apmokestinamąjį pelną, pajamas sumažina visa įsigyto ir veikloje pradėto naudoti krovininio automobilio įsigijimo kaina 45 000 Eur.

Tarkime, kad turtas 2028 m. liepos 15 d., t. y. trečiaisiais turto naudojimo veikloje metais, autoįvykio metu yra nepataisomai sugadintas ir veikloje toliau jau nebus naudojamas.

Kadangi automobilis vieneto veikloje yra naudojamas trumpiau negu trejus metus, tai pagal šios dalies nuostatas, vienetas turi perskaičiuoti 2026 ir 2027 mokestinių metų apmokestinamuosius pelnus, t. y. atitinkamai, 2026 mokestinių metų sąnaudas sumažinti visa automobilio įsigijimo kaina (45 000 Eur) bei šią įsigijimo kainą pagal PMĮ 18 straipsnyje nustatytą tvarką ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams priskirti dalimis per šio turto nusidėvėjimo laikotarpį iki autoįvykio datos - 2028 m. liepos 15 d.

Todėl, vadovaujantis PMĮ 1 priedėliu, krovininio automobilio nusidėvėjimas skaičiuojamas taikant 4 metų (48 mėn.) nusidėvėjimo normatyvą. Vienetas, apskaičiuodamas 2026 m. apmokestinamąjį pelną, ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams gali priskirti šio automobilio nusidėvėjimo sumą, kuri apskaičiuojama taip: $10\,313 \text{ Eur} = (45\,000 \text{ Eur} : 4 \text{ (normatyvas metais) : } 12 \text{ mėn.} \times 11 \text{ mėn.})$, 2027 m. - $11\,250 \text{ Eur} = (45\,000 \text{ Eur} : 4 \text{ (normatyvas metais), atitinkamai, } 2028 \text{ m.} - 6\,563 \text{ Eur} = (45\,000 \text{ Eur} : 4 \text{ (normatyvas metais) : } 12 \text{ mėn.} \times 7 \text{ mėn.})$. Tai pat vienetas privalo mokesčių administratoriui pateikti patikslintas 2026 ir 2027 mokestinių metų metines pelno mokesčio deklaracijas.

9.2. Nuostatos dėl apmokestinamojo pelno perskaičiavimo netaikomos šiais atvejais:

9.2.1. jei vienetas pasibaigia. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.95 straipsnio nuostatas, juridinis asmuo pasibaigia nuo jo išregistravimo iš juridinių asmenų registro, likvidavimo arba reorganizavimo atvejais.;

9.2.2. kai turtas nebenaudojamas ar perleidžiamas dėl teisės aktų reikalavimų (pavyzdžiui, vadovaujantis ES Tarybos direktyvomis ir (ar) Lietuvos Respublikos teisės aktais dėl tam tikro sektoriaus, pavyzdžiui, energetikos, pertvarkymo);

9.2.3. kai prarandamas dėl nenugalimos jėgos (force majeure) ar nusikalstamos trečiųjų asmenų veiklos.

9.2.4. kai turtas, vienetė buvo naudojamas trumpiau negu trejus metus dėl reorganizavimo ar perleidimo, atitinkančio PMĮ 41 straipsnio 2 dalyje numatytus reikalavimus, tai apmokestinamasis pelnas už praėjusius mokestinius laikotarpius neperskaičiuojamas ir metinės pelno mokesčio deklaracijos netikslinamos, su sąlyga, kad įsigyjantysis vienetas perimtą turtą naudos iki tol, kol sueis treji metai nuo ilgalaikio turto naudojimo jį perleidusiame vienetė pradžios. Šios nuostatos taip pat taikomos:

- kai užsienio (įsigyjantysis) vienetas po reorganizavimo ar perleidimo, atitinkančio PMĮ 41 straipsnio 3 dalyje numatytus reikalavimus, toliau vykdys veiklą per nuolatinę buveinę Lietuvos Respublikos teritorijoje ir naudos perimtą turtą;

- jei reorganizavimas vykdomas pagal PMI 41 straipsnio 2 dalies 9 punktą, ir Europos bendrovės ar Europos kooperatinės bendrovės per nuolatinę buveinę toliau naudos iš įsigyjamojo ar *perleidžiančiojo* vieneto perimtą turtą.

2 pavyzdys

Pastaba. Pavyzdyje mokestinis laikotarpis sutampa su kalendoriniais metais.

2. Lietuvos vienetas A 2026 m. sausio 15 d. įsigijo gamybinius įrenginius už 34 000 Eur, kuriuos vasario 1 d. perdavimo naudoti aktu įvedė į eksploataciją. Įrenginius vienetas priskiria ilgalaikio turto grupei – „mašinos ir įrengimai“ ir, apskaičiuodamas 2026 metų apmokestinamąjį pelną, pajamas sumažina visa įsigyto ir veikloje pradėtų naudoti įrenginių įsigijimo kaina - 34 000 Eur.

2027 metais vienetas A reorganizavosi PMI 41 str. 2 d. 4 punkte (padalijimas) nustatyta tvarka ir savo veikloje naudojamą turtą perdavė naujai įkurtam Lietuvos vienetai B, kuris šį turtą – gamybinius įrenginius, planuoja naudoti savo veikloje iki tol, kol sueis 3 metai nuo naudojimo vienete A pradžios, t. y. naudos iki 2029 m. vasario 1 d.

Nors įrenginiai, kurių visa įsigijimo kaina šios dalies nustatyta tvarka buvo sumažintos vieneto A 2026 metų pajamos, vienete naudojamas trumpiau negu trejus metus dėl reorganizavimo, atitinkančio PMI 41 straipsnio 2 dalyje numatytus reikalavimus, tačiau atsižvelgiant į tai, kad vienetas B šį turtą naudoja savo veikloje iki tol, kol sueis 3 metai nuo naudojimo vienete A pradžios, todėl vienetas A ir vienetas B apmokestinamųjų pelnų už praėjusius mokestinius laikotarpius neperskaičiuoja ir metinių pelno mokesčio deklaracijų netikslina.

9.2.5. tais atvejais, kai teisės aktuose nėra tiesioginio reikalavimo perleisti turtą, tačiau juose nurodyti reikalavimai, pavyzdžiui, dėl atitinkamų verslo sričių (veiklų) atskyrimo ir kontrolės perdavimo gali būti įgyvendinti tik perleidžiant turtą.

9.3. Įsigyjantysis vienetas, perėmęs turtą reorganizavimo ar perleidimo atvejais, ar dėl teisės aktų reikalavimų, toliau privalo naudoti šį turtą veikloje pajamų uždirbimui ar ekonominei naudai gauti, kaip tai būtų daręs ilgalaikį turtą perleidęs vienetas.

Jei reorganizavimo ar perleidimo atvejais įsigyjantysis vienetas perima turtą (dėl kurio perleidžiantis turtą asmuo įsigijimo kaina susimažino pajamas šioje dalyje nustatyta tvarka) ir šio turto nenaudoja iki kol sueis treji metai nuo ilgalaikio turto naudojimo jį perleidusiam vienete pradžios, tai turtą perleidęs vienetas privalo perskaičiuoti ir apmokestinti atitinkamo praėjusio mokestinio laikotarpio apmokestinamąjį pelną, kuris buvo sumažintas dėl tokio turto įsigijimo kainos iš pajamų atskaitymo šios dalies nustatyta tvarka, bei, atitinkamai, turtą perleidęs ir turtą perėmęs vienetas šio turto įsigijimo kainą pagal PMI 18 straipsnyje nustatytą tvarką ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams priskiria dalimis per šio turto nusidėvėjimo laikotarpį, ir mokesčių administratoriui pateikia patikslintas tų mokestinių laikotarpių metines pelno mokesčio deklaracijas.

3 pavyzdys

Pastaba. Pavyzdyje mokestinis laikotarpis sutampa su kalendoriniais metais.

3. Lietuvos vienetas A 2026 m. sausio 15 d. įsigijo konvejerinę liniją duonos gaminiams pakuoti už 80 000 Eur, kurią sausio 20 d. perdavimo naudoti aktu įvedė į eksploataciją. Įrenginius vienetas priskiria ilgalaikio turto grupei – „mašinos ir įrengimai“ ir, apskaičiuodamas 2026 metų apmokestinamąjį pelną, pajamas sumažina visa įsigyto ir veikloje pradėto naudoti turto įsigijimo kaina - 80 000 Eur.

2027 m. birželio 1 d. vienetas A PMI 41 straipsnio 2 dalies 8 punkte nurodytu atveju ir iš vieneto A, toliau tęsiančio veiklą, atskiria jos dalį, kuriai proporcingai priskirtų turto, nuosavo kapitalo ir išipareigojimų pagrindu buvo sukurtas naujas vienetas B. Konvejerinė linija buvo perleista įsigyjančiajam vienetui B.

Tarkime, kad turtas 2028 m. gruodžio 1 d. parduotas, todėl veikloje nebus naudojamas. Jei šiuo perleidimo atveju įsigyjantysis vienetas B perima turtą (dėl kurio perleidžiantis turtą vienetas A įsigijimo kaina susimažino pajamas šioje dalyje nustatyta tvarka) ir šio turto nenaudoja iki kol sueis treji metai nuo ilgalaikio turto naudojimo jį perleidusiame vienete A pradžios, tai pagal šios dalies nuostatas, vienetas A ir vienetas B turi perskaičiuoti 2026 ir 2027 mokestinių metų apmokestinamuosius pelnus, t. y. atitinkamai, 2026 mokestinių metų sąnaudas vienetas A turi sumažinti visa automobilio įsigijimo kaina (80 000 Eur) bei šią įsigijimo kainą pagal PMI 18 straipsnyje nustatytą tvarką ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams priskirti dalimis per šio turto nusidėvėjimo laikotarpį iki turto perleidimo datos - 2027 m. birželio 1 d., o vienetas B - toliau tęsti nusidėvėjimo skaičiavimą, priskiriant įsigijimo kainą dalimis per likusį šio turto nusidėvėjimo laikotarpį. Atitinkamai, vienetas A ir vienetas B privalo pateikti mokesčių administratoriui už 2026 - 2027 mokestinius laikotarpius patikslintas metines pelno mokesčio deklaracijas.

10. Šios dalies nuostatos netaikomos ilgalaikiam turtui, kurio įsigijimo išlaidomis mažinamas apmokestinamasis pelnas pagal 46¹ straipsnio nuostatas, t. y. kuriam taikoma investicinio projekto lengvata.

Atsižvelgiant į tai, kad PMI 46¹ straipsnyje įtvirtinta investicinio projekto lengvata yra alternatyvi šioje dalyje nustatytiems atskaitymams, vienetas turi teisę pasirinkti, kurią lengvatą taikyti. Pasirinkus konkretaus turto įsigijimo išlaidų atskaitymui taikyti investicinio projekto lengvatą pagal PMI 46-1 straipsnį, šiam turtui jau nebetaikomos šios dalies nuostatos.

Jeigu vienetas, pradėjęs taikyti investicinio projekto lengvatą, vėliau nusprendžia atskaityti ilgalaikio turto įsigijimo išlaidas pagal šios dalies nuostatas, toks sprendimas įpareigoja perskaičiuoti atitinkamų praėjusių mokestinių laikotarpių apmokestinamuosius pelnus ir pateikti mokesčių administratoriui patikslintas minėtų mokestinių laikotarpių metines pelno mokesčio deklaracijas.